

Dokument nr. 8:46

(1999-2000)

Forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen og Jan Simonsen om sterkere bekjempelse og hindring av kriminalitet begått av asylsøkere

Til Stortinget.

Bakgrunn

Asylsøkere må som utgangspunkt ikke blandes sammen med flyktninger. Kvoteflyktninger fra FN-leirer, flyktninger fra spesielle områder som er i Norge med midlertidig flyktningestatus, eller flyktninger som er kommet som asylsøkere og har fått sine søknader om opphold i Norge innvilget, er alle personer som har klarlagt sin identitet og bakgrunn og som det derfor ikke er noen behov for å behandle annerledes enn nordmenn. De kan bo i egne boliger, søke seg jobber og ha sine barn i norske skoler.

Asylsøkere har en helt annen status. Før søknadene er gjennomgått og deres bakgrunn og identitet gransket av norsk politi og utlendingsmyndigheter, vet vi ikke med sikkerhet hvem de er og hvilke motiver de har for å komme til Norge. Det vi statistisk vet er at bare et lite mindretall av asylsøkerne er det som de gir seg ut for å være, - nemlig flyktninger. Det er nemlig en meget liten andel, fra 3-5 pst., som får sin søknad om beskyttelse (asyl) i henhold til FNs Flyktningkonvensjon innvilget. Vi vet videre at mange lyver om sin identitet, og at mange benytter falske papirer for å oppkonstruere en fortid de ikke har. En undersøkelse foretatt av UDI i 1997 konkluderte f.eks. med at det i 3 800 av 4 000 saker i løpet av en fireårsperiode ble benyttet falske dokumenter. Vi vet med andre ord lite om asylsøkernes bakgrunn når de kommer til Norge.

Utlendinger som søker om visum til Norge må vente i sine hjemland til norske myndigheter har fått tid til å kontrollere deres bakgrunn og behandlet ferdig søknaden. Det logisk riktige ville derfor være å be en asylsøker vente på flyplassen inntil deres bakgrunn er kontrollert, og norske myndigheter kan være sikre på at de ikke utgjør noen sikkerhetsrisiko. Av praktiske, menneskelige og humane grunner bør en slik ordning ikke gjennomføres eller etableres. Følgelig bør asylsøkerne bo i asylmottak inntil søknaden er ferdigbehandlet. Slik systemene i asylmot-

takene i dag er, eksisterer det ingen begrensninger i bevegelsesfriheten selv for voksne mannlige asylsøkere fra terroristeksporterende land. Personer fra land som Iran, Irak, Syria, Libanon og Libya, som egentlig er terrorister eller agenter fra disse landenes etterretningstjeneste, vil således få full bevegelsesfrihet og mulighet for å gjennomføre uakseptable handlinger. Det samme gjelder personer som kommer fra land som Russland og tidligere øst-europeiske land som vet at de ikke vil få opphold i Norge, men som vet at noen måneder i asylmottak gir anledning til vinningskriminalitet og hjemsendelse av tyvgods som faktisk er lønnsomt selv med et kortere fengselsopphold.

Norge har undertegnet Schengen-avtalen, som har som siktemål å sikre en bedre kontroll med personer fra land utenfor Schengen-området når de kommer til Norge og andre Schengen-land, samt å forhindre illegal innvandring til disse landene. I statsbudsjettet for år 2000 er det satt av 150 mill. kroner til gjennomføring av Schengen-avtalen. Det skal blant annet opprettes 100 nye stillinger øremerket til dette formålet. Schengen-avtalen er langt på vei verdiløs så lenge det er mulig å bruke asylordningen til å komme seg inn i Norge og Europa og operere som illegale innvandrere. At det langt på vei er mulig viser tallene som ble offentliggjort i Aftenposten 15. oktober 1999. De viste at så mange som 869 asylsøkere var forsvunnet fra norske asylmottak de første 9 månedene i 1999, deriblant 28 enslige asylsøkerbarn. I Stortingets spørretime uttalte justisministeren at flere av disse åpenbart var forsvunnet fordi de var kriminelle, mens andre ble betegnet som såkalte «asylhoppere», personer som søker om asyl i flere europeiske land etter tur og på den måten kan oppholde seg i Europa i årevis, selv om de ikke får status som flyktninger. At mindreårige barn forsvinner, og risikerer å ende opp som prostituerte, burde alene være grunnlag nok for å vurdere en langt bedre kon-

troll med bevegelsene til enslige mindreårige asylsøkere inntil norske myndigheter har funnet en forsvarlig løsning for disse barnas fremtid.

Kriminalitet av asylsøkere

Et annet vesentlig argumentet for en strengere kontroll med asylsøkere er at en ordning som gjør det mulig for utlendinger som kommer til Norge uten papirer og søker om asyl, kan bli boende i Norge i månedsvis med full bevegelsesfrihet, åpenbart vil bli misbrukt av yrkeskriminelle utlendinger, spesielt når de vet at oppklaringsprosenten i Norge er lav og at konsekvensene av å bli tatt er tilnærmet fraværende.

At det foregår en slik form for misbruk av asylordningen fra kriminelle utlendinger har vært kjent lenge, men toppet seg gjennom flere avisoppslag sist sommer.

Allerede i 1992 viste en undersøkelse foretatt av UDI at det var anmeldt ca. 15 kriminelle handlinger begått av asylsøkere ved hvert av de daværende 24 asylmottakene. Med en oppklaringsprosent for grove tyverier på ca. 15, betyr det at asylsøkerne i 1992 stod bak flere hundre, sannsynligvis nærmere et par tusen, kriminelle handlinger. I Norge er det årlig ca. 200 000 anmeldelser for grovt tyveri. Det antallet som blir begått av asylsøkere er følgelig lite i den store sammenhengen, men alvorlig nok for de som rammes av tyveritoktene.

Det meste av den asylkriminaliteten som er avdekket de siste månedene er begått av asylsøkere fra land i Øst-Europa. I august satt det til sammen 428 asylsøkere ved norske asylmottak fra medlemsstater i Europarådet. Da er ikke 162 tyrkiske kurdere medregnet. Flertallet kom fra Russland, Slovakia og Romania. Medlemsstatene i Europarådet er alle stater som følger de demokratiske standardene som er satt i den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. Det er derfor lite trolig at disse asylsøkerne er reelle flyktninger, og det er all grunn til å stille spørsmålstegn ved hvilke motiver de da har for å søke asyl i Norge. Kan det være fordi de vet at de vil kunne oppholde seg i Norge med gratis kost, losji og lomme penger, og med full bevegelsesfrihet og muligheter til å begå kriminelle handlinger?

Drammens Tidende skrev 17. september 1999 at politiet i Asker og Bærum i løpet av halvannen måned har pågrepet 14 asylsøkere i forbindelse med butikk- og biltyverier der tyvegodsset sendes i pakker til adresser i Øst-Europa. Politifullmektig Anne Karoline Bakken sier til avisen at de pågrepne åpenbart kommer til Norge for å stjele. – Det er et klart mønster at kriminaliteten begynner straks asylsøkerne plasseres i mottakene på Dikemark i Asker eller på Tanum i Bærum, sier hun til avisen. Drammens Tidende skriver også at asylsøkere også tidligere er pågrepet for lignende organisert tyverivirksomhet flere steder i landet.

I de siste månedene før jul var det flere liknende artikler i avisene. Blant annet er det avdekket grove tyverier begått av asylsøkere ved Dale asylmottak i Sandnes.

Også i andre nordiske land har kriminalitet begått av øst-europeiske asylsøkere vært et stort problem. I Danmark toppet problemet seg i 1994. Danmark innførte da nye regler for asylsøkere fra Øst-Europa. De blir holdt i lukket forvaring inntil søknaden er ferdigbehandlet. Deretter blir de aller fleste sendt ut av landet. Samtidig ble saksbehandlingstiden redusert fra ca. 3 måneder til ca. 7 dager. Noe liknende burde det være mulig å få til i Norge. I Danmark ble resultatet at asylstrømmen fra disse landene sank betraktelig, og kriminaliteten fra denne gruppen ble minimalisert.

Problemene med kriminalitet begått av asylsøkere forsvant imidlertid ikke i Danmark selv om øst-europeerne forsvant. Ekstra Bladet i fjor høst henviste til en intern rapport fra det danske Røde Kors som viser at organisert kriminalitet er et reelt og stort problem på en stor del av landets asylmottak.

I et større intervju med Ekstra Bladet 2. september 1999 beskriver en iransk flyktning forholdene ved asylmottakene slik: «Du kan bestille alle de helerivarene i asylsenterene som du har lyst til. Sigaretter koster 17-18 kroner for en pakke. Hårshampo kan kjøpes til halv pris. Tøy, videoer, TV-apparater og narkotika. Hva som helst.» Den iranske flyktningen mener at det gjemmer seg mange kriminelle i det store flyktningeteltet, og han er redd for at den omfattende kriminaliteten blant asylsøkere og flyktninger i Danmark på lengre sikt vil få alvorlige konsekvenser for de reelle flyktningene i landet, dersom myndighetene ikke griper inn med sterke virkemidler. Det burde også være et poeng i den norske debatten. Så lenge vi lager systemene slik at de roper på å bli misbrukt av et mindretall, vil det skade anseelsen til det lovlige flertallet.

Asylsøkerne utgjør åpenbart en broket gruppe av mennesker: Helter som har kjempet med livet som innsats mot hjemlige diktatorer, mennesker som ønsker seg en bedre økonomisk tilværelse, personer som ikke føler seg trygge i et hjemland med mye uro, yrkeskriminelle utlendinger, mafiamedlemmer, narkotikasmuglere og utenlandske etterrettingsagenter. Det kan på denne bakgrunnen ikke ansees som ekstremt å foreslå at visse asylsøkere bør være under strengere kontroll enn i dag inntil søknaden er behandlet og norske myndigheter har fått tid til å skille klinten fra hveten.

Innføring av «danske» regler

I den senere tid er det avslørt en ytterligere økning i kriminalitet begått av asylsøkere, og det er også klarlagt meget positive erfaringer fra Danmark som har hatt liknende problemer. Det ble innført en såkalt

«hurtigparagraf» i utlendingsloven som fungerer slik at utlendingsmyndighetene under den første samtale med asylsøkeren kan vurdere søknaden som «åpenbart grunnløs». En slik avgjørelse kan ikke ankes slike andre avgjørelser kan, men organisasjonen Dansk Flyktninghjelp kan nedlegge veto og overføre søknaden til ordinær saksbehandling. Det som kan gjøres i Norge er å innføre en liknende regel, samt opprette et rådgivende organ med representasjon fra NOAS, Flyktningerådet og eventuelle andre som så gis anledning til å nedlegge veto på lik linje med systemet i Danmark. Det forutsettes imidlertid at disse organisasjoner og medlemmer av rådet fullt ut er enig i formålet med den nye paragrafen, nemlig å gi en rask avgjørelse i enkle saker og at en god del av søknadene i realiteten er «åpenbart grunnløse». Det må utformes nærmere forskrifter om praktiseringen av en slik ny paragraf i utlendingsloven.

Av andre erfaringer fra Danmark som bør innføres, er en plikt for alle asylmottak til å anmelde kriminelle handlinger begått av asylsøkere.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag og fatte de nødvendige vedtak slik at:

1. Det innføres en «hurtig-paragraf» i utlendingsloven slik at asylsøknader som er «åpenbart grunnløse» avslås uten ankerett, men med en særskilt kvalitetssikringsprosedyre.
2. Det innføres en nødvendig adgang eller hjemmel for utlendingsmyndighetene til å holde særskilte asylsøkere i asylmottak med sterke begrensninger i bevegelsesfriheten eller full forvaring på asylmottaket inntil søknaden er ferdig behandlet.
3. Det opprettes særskilte asylmottak organisert slik at det kan innføres en sterk begrensning eller full forvaring av de asylsøkere som myndighetene innfører slike begrensninger for.

2. mars 2000